

TA'LIM SOHASIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISHNING AFZALLIKLARI

Erminjonov Shahzodbek

O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi

Magistr

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi ta'lim sohasida tadbirkorlik faoliyatini raqamlashtirish jarayonlari, ularning iqtisodiy, tashkiliy va ijtimoiy jihatdan afzalliklari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim tadbirkorligi uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda: ular xizmatlarni avtomatlashtirish, masofaviy o'qitish, elektron to'lov tizimlarini joriy etish hamda ta'lim boshqaruvini soddalashtirish orqali samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, tezisdagi O'zbekistonda raqamli ta'lim ekotizimining shakllanishi, xususiylar ta'lim subyektlarining raqamli transformatsiyadagi roli hamda xorijiy tajribalar tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, ta'lim tadbirkorligi, innovatsiya, onlayn ta'lim, EdTech, raqamli iqtisodiyot

Bugungi global raqamli iqtisodiyot sharoitida barcha sohalarda, jumladan ta'limda ham raqamli texnologiyalar asosida ishlash zaruriyati ortib bormoqda. O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi milliy raqamli transformatsiyaning asosiy yo'nalishlarini belgilab berdi¹. Ushbu strategiyada ta'lim tizimini raqamlashtirish, masofaviy o'qitish texnologiyalarini joriy etish va ta'lim xizmatlarini elektron platformalar orqali ko'rsatish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida qayd etilgan.

Ta'lim sohasida tadbirkorlik faoliyatini raqamlashtirish nafaqat texnik yangilik, balki iqtisodiy samaradorlikni ta'minlovchi strategik jarayondir. Xususiylar ta'lim muassasalari, kurslar va o'quv markazlari raqamli texnologiyalar yordamida xizmatlarini keng auditoriyaga yetkazish imkoniga ega bo'lmoqda².

Raqamli transformatsiya ta'lim tadbirkorligining shaklini tubdan o'zgartirmoqda. Endilikda o'quv jarayonlari faqat sinfxonalarda emas, balki onlayn platformalarda ham amalga oshirilmoqda. Masalan, O'zbekistonda Ziyonet, UzEDU, EduMarket, Eduon kabi raqamli ta'lim tizimlari keng joriy etilmoqda³.

1. Raqamlashtirishning iqtisodiy afzalliklari:

- Elektron to'lov tizimlari, onlayn kontrakt to'lovlari va avtomatik hisob-kitob dasturlari orqali moliyaviylar jarayonlar soddalashtadi.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi.

² OECD (2023). Digital Education Outlook 2023: Paving the Way for Entrepreneurial Learning.

³ www.edu.uz – O'zbekiston ta'lim portali.

- Xizmat ko'rsatish xarajatlari kamayadi, natijada foyda darajasi oshadi⁴.
- Yangi biznes modellari (EdTech, e-learning, subscription-based kurslar) paydo bo'ladi.

2. Tashkiliy va boshqaruv afzalliklari:

• Elektron hujjat aylanishi, onlayn ro'yxatdan o'tish va baholash tizimlari boshqaruvni tezlashtiradi.

• Masofaviy monitoring tizimlari orqali o'qituvchilar va talabalar faoliyatini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyati paydo bo'ladi.

- Ma'lumotlar bazasi orqali ta'lim sifatini tahlil qilish osonlashadi.

3. Ijtimoiy va innovatsion afzalliklar:

• Raqamli ta'lim platformalari orqali bilim olish imkoniyati geografik chegaralardan holi bo'ladi.

• Ayollar, nogironlar yoki uzoq hududlardagi yoshlar uchun ta'lim xizmatlarining ochiqligi ta'minlanadi.

• Sun'iy intellekt, "big data" va blokcheyn texnologiyalari ta'lim sifatini nazorat qilishda yangi yondashuvlarni keltirib chiqarmoqda.

OECD'ning *Digital Education Outlook 2023* hisobotiga ko'ra, raqamlashtirish ta'limdagi tadbirkorlik faoliyatini innovatsion yechimlar bilan boyitib, iqtisodiy o'sishning yangi drayveriga aylantirmoqda. O'zbekistonda ham xususiy ta'lim subyektlari (masalan, EdTech startaplar, onlayn o'quv markazlari) ushbu yo'nalishda faol ishlamoqda.

Bundan tashqari, raqamlashtirish ta'limda shaffoflikni oshiradi — masalan, imtihon natijalari, sertifikat berish, o'quv dasturlari va kontrakt to'lovlarining ochiqligi foydalanuvchilarning ishonchini mustahkamlaydi⁵.

Shuningdek, ta'lim xizmatlari eksporti imkoniyatlari kengaymoqda. O'zbekistonlik onlayn o'qituvchilar va markazlar xorijiy talabalar uchun kurslar tashkil etmoqda. Bu esa "raqamli eksport" tushunchasini ta'lim sohasida amalda qo'llashga zamin yaratmoqda.

Ta'lim sohasida tadbirkorlik faoliyatini raqamlashtirish — bu zamonaviy iqtisodiyot talablariga javob beruvchi, innovatsion, samarali va inklyuziv tizim yaratish demakdir. Raqamli platformalar orqali ta'lim xizmatlarini taklif etish tadbirkorlar uchun yangi bozorlarni ochadi, raqobatni oshiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi.

Kelgusida O'zbekistonda raqamli ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish, normativ-huquqiy asoslarni takomillashtirish va xususiy sektor uchun soliq imtiyozlarini joriy etish ta'lim tadbirkorligini yanada kuchaytiradi⁶.

⁴ Azizov, B. (2022). *Ta'limda innovatsion texnologiyalar va raqamlashtirish jarayonlari*. Toshkent: TMI nashriyoti.

⁵ Azizov, B. (2022). *Ta'limda innovatsion texnologiyalar va raqamlashtirish jarayonlari*. Toshkent: TMI nashriyoti.

⁶ OECD (2023). *Digital Education Outlook 2023: Paving the Way for Entrepreneurial Learning*.

Shunday qilib, raqamlashtirish — bu nafaqat texnologik, balki iqtisodiy va ijtimoiy transformatsiya bo'lib, ta'lim sohasidagi tadbirkorlik faoliyatining barqaror o'sishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi.
2. OECD (2023). *Digital Education Outlook 2023: Paving the Way for Entrepreneurial Learning*.
3. Azizov, B. (2022). *Ta'limda innovatsion texnologiyalar va raqamlashtirish jarayonlari*. Toshkent: TMI nashriyoti.
4. www.edu.uz – O'zbekiston ta'lim portali.